

ناهنجاری آشکار نوزادان زوج‌های خویشاوند و غیرخویشاوند (جیرفت - ۱۳۸۰)

دکتر علیرضا ظهور*   مطهره پیله ورزاده**

Congenital disabilities in familiar and non-familiar marriage (Jiroft - 2001)

AR.Zohoor   M.Pylevarzadeh

⊥Abstract:

Background: Studies have indicated that familiar marriage would increase the frequency of congenital disabilities compared with non-familiar marriage.

Objective: This research was conducted to determine the status of evident congenital disabilities in Jiroft.

Methods: This study has been carried out by a cohort method . In this study the required data have been collected by a questionnaire and a check – list . The questionnaire was completed by interview with the mothers before delivery and the check list was completed by researchers' observation 24 hours after delivery. The population study was 250 women with familiar marriage and 250 women with non familiar marriage who referred to the delivery department of Jiroft hospital.

Findings: The finding of the study reveals that the relative frequency of congenital disabilities among the couples with the familiar marriage was 8.4% while in couples with non familiar marriage was 2.4% .

Conclusion: Considering that the risk for congenital disabilities in familiar marriage is three times more than in non-familiar marriage, it seems necessary to teach families and young people about the risks of familiar marriage .

Key words : Familiar marriage, Congenital disability

⊥ چکیده:

زمینه: تحقیقات نشان داده‌اند که در ازدواج خویشاوندی احتمال نوزادان با ناهنجاری‌های مادرزادی بیشتر از ازدواج‌های غیرخویشاوندی است .

هدف: پژوهش به منظور تعیین وضعیت ناهنجاری‌های آشکار نوزادان در بدو تولد در شهرستان جیرفت انجام شد .

مواد و روش‌ها: این مطالعه هم گروهی در سال‌های ۱۳۷۹ و ۸۰ بر روی ۵۰۰ زن مراجعه کننده به بیمارستان زنان زایمان جیرفت انجام شد . گروه مورد ۲۵۰ نفر از زنان بارداری بودند که با همسران خود نسبت خویشاوندی داشتند و گروه کنترل ۲۵۰ نفر که با همسر خود نسبت خویشاوندی نداشتند . پرسش‌نامه طی مصاحبه با مادران قبل از زایمان و چک لیست از طریق مشاهده پژوهشگران طی ۲۴ ساعت پس از تولد نوزادان تکمیل شد .

یافته‌ها : حدود ۸/۴٪ نوزادان والدین خویشاوند در هنگام تولد از ناهنجاری‌های آشکار رنج می‌بردند در حالی که این میزان برای نوزادان والدین غیرخویشاوند حدود ۲/۴٪ بود.

نتیجه‌گیری: با توجه به خطر بروز ناهنجاری‌های آشکار در نوزادان والدین خویشاوند بیش از ۳ برابر نوزادان والدین غیر خویشاوند ، آموزش خانواده‌ها و جوانان مبنی بر خطر ازدواج‌های خویشاوندی ضروری به نظر می‌رسد .

کلید واژه‌ها: ازدواج خویشاوندی ، ناهنجاری‌های مادرزادی آشکار

* دانشیار دانشگاه علوم پزشکی ایران

** مربی و عضو هیأت علمی دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی کرمان

مقدمه :

خویشاوندی داشتند و گروه شاهد ۲۵۰ زن بارداری بودند که با همسر خود نسبت خویشاوندی نداشتند. پرسش‌نامه‌ای که برای مصاحبه با مادران قبل از زایمان تدوین شده بود حاوی سؤال‌هایی در مورد خصوصیات دموگرافیک آنها، سابقه سقط، تعداد بارداری‌های قبلی، تعداد زایمان‌های قبلی و درجه خویشاوندی بود و چک لیستی که توسط پژوهشگران طی ۲۴ ساعت پس از تولد نوزاد تکمیل می‌شد شامل وزن، جنس و نوع ناهنجاری‌های آشکار نوزادان بود. تشخیص ناهنجاری‌های آشکار نوزادان توسط متخصصین اطفال بیمارستان انجام شد. حجم نمونه مورد نیاز با توجه به نسبت ابتلاء نوزادان به ناهنجاری‌های آشکار در مطالعه اولیه (در دو گروه) و خطر نسبی منتظره، در سطح ۹۵ درصد و توان ۹۰ درصد برآورد گردید. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های مجذور کای و تی استفاده شد.

یافته‌ها :

میانگین سنی مادران خویشاوند $37/7 \pm 3/2$ و غیر خویشاوند $37/3 \pm 2/4$ سال بود و تفاوت معنی‌دار آماری در میانگین سنی و سطح تحصیلات مادران دو گروه وجود نداشت. بر اساس گزارش مادران تعداد بارداری و زایمان در خویشاوندان بیشتر از غیر خویشاوندان بود ($P < 0/01$). به طوری که حدود ۲۲ درصد مادرانی که ازدواج خویشاوندی داشتند بیش از سه بار وضع حمل کرده بودند، در حالی که این میزان در مادران گروه کنترل تنها ۱۲ درصد بود.

نتایج همچنین نشان داد که ارتباط معنی‌داری بین سابقه سقط با نوع ازدواج (خویشاوندی و غیرخویشاوندی) وجود داشته است ($P < 0/05$)، به طوری که ۳۷/۶ درصد مادران دارای ازدواج خویشاوندی حداقل یک بار سابقه سقط داشتند، در حالی که این

بر اساس تحقیق‌های انجام شده، در ازدواج‌های خویشاوندی احتمال مرگ نوزادان و همچنین تولد نوزادان دارای ناهنجاری‌های آشکار بیشتر از ازدواج‌های غیرخویشاوندی است. (۳ و ۷ و ۱۰ و ۱۲ و ۱۳) در بررسی انجام شده در بریتانیا بیماری‌هایی مانند ناشنوایی، عقب‌ماندگی ذهنی، ناتوانی عضلانی و کم‌وزنی هنگام تولد در بین فرزندان با ازدواج خویشاوندی بیشتر از غیر خویشاوندی بوده است. (۶) بررسی عوامل خطرزای هیدروسفالی در عربستان سعودی نشان داد که والدین ۷۳ درصد نوزادان هیدروسفال خویشاوند بوده‌اند. (۹) در فرانسه ۱۳ درصد، در سوئد و ایالات متحده آمریکا حدود ۱۶ درصد فرزندان ازدواج‌های خویشاوندی مبتلا به عقب‌ماندگی ذهنی بوده‌اند. ناهنجاری‌های مادرزادی در ازدواج‌های خویشاوندی ۹ برابر ازدواج‌های غیر خویشاوندی در هندوستان بوده است. (۹ و ۶)

در حالی که طی سال‌های اخیر در بسیاری از کشورهای پیشرفته ازدواج‌های فامیلی به ندرت انجام می‌شود، در ترکیه در دهه‌ی اخیر ۲۰ درصد و در ایران حدود ۳۵ درصد ازدواج‌ها خویشاوندی بوده است. (۱۳ و ۱۱) با توجه به این که ازدواج خویشاوندی یکی از مهم‌ترین علل ناهنجاری‌های مادرزادی در کشور ما محسوب می‌شود و در شهرستان جیرفت به دلیل وجود طوایف مختلف، ازدواج‌های درون طایفه‌ای زیاد است، برای تعیین وضعیت ناهنجاری‌های آشکار نوزادان زوج‌های خویشاوند و غیر خویشاوند در بدو تولد این مطالعه انجام شد.

مواد و روش‌ها :

این مطالعه هم‌گروهی طی سال‌های ۱۳۷۹ و ۱۳۸۰ بر روی ۵۰۰ زن باردار مراجعه‌کننده به بیمارستان زنان و زایمان شهرستان جیرفت انجام شد. گروه مورد در این بررسی ۲۵۰ زن بارداری بودند که با همسران خود نسبت

درصد برای مادران گروه شاهد تنها ۲۷/۶ درصد بود (جدول شماره ۱).

جدول ۱: فراوانی سابقه سقط در مادران مورد مطالعه با توجه به نوع ازدواج

نوع ازدواج	خویشاوندی		غیرخویشاوندی		جمع	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
نداشته	۱۵۶	۶۲/۴	۱۸۱	۷۲/۴	۳۳۷	۶۷/۴
یکبار	۵۲	۲۰/۸	۵۳	۲۱/۲	۱۰۵	۲۱
دوبار	۳۸	۱۵/۲	۱۴	۵/۶	۵۲	۱۰/۴
سه بار	۴	۱/۶	۲	۰/۸	۶	۱/۲
جمع	۲۵۰	۱۰۰	۲۵۰	۱۰۰	۵۰۰	۱۰۰

تفاوت معنی داری در جنس نوزادان دو گروه مشاهده نشد به طوری که در هر دو گروه حدود ۵۳ درصد نوزادان پسر بودند. حدود ۶ درصد نوزادان گروه مورد، کم وزن (کمتر از ۲۵۰۰ گرم) بودند، در حالی که این میزان در نوزادان گروه شاهد ۴ درصد بود. البته این تفاوت در رتبه اول تولد چشمگیرتر بود، به طوری که ۱۲ درصد نوزادان رتبه اول تولد گروه موردی (۸ از ۶۴) کمتر از ۲۵۰۰ گرم وزن داشتند در حالی که این میزان برای نوزادان گروه شاهد حدود ۲ درصد (۲ از ۸۷) بود.

نسبت خویشاوندی حدود ۳۹ درصد والدین دختر عمو - پسر عمو، ۱۶ درصد دختر خاله - پسر خاله و ۱۶ درصد دختر دایی - پسر عمه بود، به عبارت دیگر حدود ۷۱ درصد گروه مورد ازدواج خویشاوندی درجه ۳ (خویشاوندی نزدیک) و بقیه (۲۹ درصد) ازدواج خویشاوندی درجه ۴ یا بالاتر (خویشاوندی دور) داشتند. حدود ۹ درصد نوزادان حاصل از ازدواج‌های خویشاوندی نزدیک، دارای نوعی ناهنجاری آشکار بودند در حالی که این میزان برای نوزادان حاصل از ازدواج‌های خویشاوندی دور حدود ۵ درصد (۴ از ۷۳) بود. بر اساس نتایج به دست آمده تفاوت معنی داری در نسبت ناهنجاری‌های مادرزادی بین دو جنس مشاهده نشد.

حدود ۸/۴ درصد نوزادان گروه مورد (۲۱ از ۲۵۰) نفر دارای نوعی ناهنجاری آشکار بودند و شایع‌ترین نوع ناهنجاری مربوط به ناهنجاری‌های عضلانی - اسکلتی، بود. حدود ۸۴ درصد نوزادانی که ناهنجاری داشتند تنها از یک ناهنجاری رنج می‌بردند و بقیه (۱۶ درصد) ناهنجاری‌های چند گانه داشتند (جدول شماره ۲).

جدول ۲: فراوانی نوع ناهنجاری آشکار نوزادان با توجه به نوع ازدواج والدین

نوع ناهنجاری آشکار	خویشاوندی		غیرخویشاوندی		جمع	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
عضلانی- اسکلتی (پانچیری، آنومالی در انگشتان)	۱۰	۴۰	۷۱/۴	۷۱/۴	۱۵	۴۶/۹
سیستم عصبی (انسفالی، میکروسفالی)	۴	۱۶	۰	۰	۴	۱۲/۶
سیستم قلبی - عروقی	۳	۱۲	۰	۰	۳	۹/۴
سیستم گوارش (مقعد بسته)	۲	۸	۰	۰	۲	۶/۲
سیستم ادراری- تناسلی (هیپوسپادایزیس، اکتوبی بیضه)	۱	۴	۱	۱۴/۳	۶	۶/۲
سر، گردن و صورت (شکاف لب، کام و توده گردنی)	۵	۲۰	۱	۱۴/۳	۶	۱۸/۸
جمع	۲۵	۱۰۰	۷	۱۰۰	۳۲	۱۰۰

۱- بحث و نتیجه گیری:

این مطالعه نشان داد نوزادان والدینی که ازدواج خویشاوندی داشتند، حدود سه برابر نوزادان والدینی که ازدواج‌های غیر خویشاوندی داشتند، دچار ناهنجاری آشکار بودند. در مطالعه انجام شده در بریتانیا میزان ابتلا به ناهنجاری مادرزادی در فرزندان حاصل از ازدواج خویشاوندی ۸ برابر، در چین و فرانسه ۱۰ برابر، در هند ۹ برابر و در اصفهان ۶ برابر و در اراک ۳ برابر ازدواج‌های غیرخویشاوندی گزارش شده است. (۳ و ۴ و ۱۰ و ۱۱ و ۱۲)

۱. مراجع :

۱. سازمان بهزیستی کل استان اصفهان . جزوه واحد توانبخشی . ۱۳۷۵ ، ۷-۴
۲. سعادت مصطفی . ازدواج‌های خویشاوندی در استان کهگیلویه و بویر احمد . ارمغان دانش ، ۱۳۷۷ ، سال سوم ، شماره ۹ و ۱۰ ، ۱۱-۹
۳. شاه محمدی فرشته ، احمدی محمد . بررسی آماری ناهنجاری آشکار در نوزادان در بیمارستان طالقانی اراک . مجله ره آورد دانش ، دانشگاه علوم پزشکی اراک ، سال اول ، شماره ۴ ، ۲۳-۷
۴. علامه زهرا . ارتباط بین ناهنجاری‌های آشکار با ازدواج‌های فامیلی درجه سه در شهر اصفهان . مجله علمی پژوهش در علوم پزشکی ، ۱۳۷۷ ، سال سوم ، شماره ۱ ، ۷-۵
5. All-Gazali LI et al. Pattern of central nervous system anomalies in a population with a high rate of consanguineous marriages. *Chini Gen* 1999 Feb; 55(2):95-8
6. Bittar z. Major congenital malformations presenting in first 24 hours of life in 3865 consecutive births in south of Beirut, incidence and pattern . *J Med Liban* 1998 Sep-Oct ; 46(5) : 256-60
7. Chaturvedi P, Banerjee KS. An epidemiological study of congenital malformations in newborn Indian *J Pediatr* 1993 Sep – Oct ; 60(5): 645-53
8. Khoury SA, Massad DF. Consanguinity, fertility , reproductive wastage, infant mortality and congenital malformations in Jordan. *Saoudi Med J* 2000 Feb; 21(2)150-4
9. Murshid w. Epidemiology of infant hydrocephalus in Saudi Arabic. *Saudi Med J* 2000; 32(3) : 119-23
10. Muteia J A. Population based of mild handicap in children preliminary analysis of mental deficiency . *Reacharch* 1990; 34: 59-65

میزان بروز ناهنجاری مادرزادی در ازدواج‌های غیرخویشاوندی در بریتانیا ، هند و اصفهان حدود ۲ درصد و در چین ۱/۲ درصد گزارش شده که تقریباً مشابه نتایج بدست آمده از این پژوهش است .^(۱۰۴) نتایج پژوهش نشان داد که سابقه سقط در ازدواج‌های خویشاوندی بیشتر از غیرخویشاوندی است (۳۸ درصد در مقابل ۲۸ درصد) که با نتایج پژوهش انجام شده در فرانسه همخوانی دارد و با نتایج پژوهش انجام شده در عمان که تفاوتی در سابقه سقط را نشان نداده ، مغایرت دارد .^(۱۲۸)

بر اساس نتایج این مطالعه تعداد زایمان در والدین خویشاوند بیشتر از غیر خویشاوند بود؛ در حالی که نتایج پژوهش انجام شده در عمان تفاوت معنی‌داری را نشان نداده است .^(۸)

یافته‌ها نشان دادند که بروز ناهنجاری آشکار در نوزادان والدینی که خویشاوندی درجه ۳ داشتند حدود دو برابر بیشتر از نوزادان والدینی بود که خویشاوندی درجه ۴ یا بالاتر داشتند (۹ درصد در مقابل ۵ درصد) . در تحقیقات انجام شده در هند و بریتانیا میزان ناهنجاری‌های آشکار نوزادان حاصل از ازدواج‌های خویشاوندی نزدیک ۱۷ درصد گزارش شده است که بسیار بیشتر از نتایج حاصل از این پژوهش بوده است که بخشی از این تفاوت احتمالاً مربوط به تفاوت در تشخیص ناهنجاری‌های آشکار است .^(۱۰۶) در این بررسی شایع‌ترین نوع ناهنجاری آشکار مربوط به ناهنجاری‌های عضلانی - اسکلتی و سر ، گردن و سیستم عصبی بود که با نتایج پژوهش در امارات متحده عربی همخوانی دارد .^(۵)

با توجه به یافته‌های پژوهش ، آموزش جوانان قبل از ازدواج و بالا بردن سطح آگاهی آنان در خصوص پیامدهای ازدواج خویشاوندی و همچنین انجام مشاوره‌های قبل از ازدواج ضروری به نظر می‌رسد .

11. Naderis S. Congenital abnormalities in newborns of consanguineous and nonconsanguineous parents . A J Obst&Gyn 1979; 53(2) : 195
12. Stoll C, Alembik Y, Roth MP, Dott B. Parental consanguinity as a cause for

increased incidence of births defects in a study of 238, 942 consecutive births . Ann Gen 1999; 42(3): 133-9

13. Tuncbilek E. Clinical outcomes of consanguineous marriage in Turkey . Turk J Pediatr 2001 Oct – Dec; 43(4): 277-9

Archive of SID